

Št. 65 · Maj 2002 · Slovenska izdaja

Commission
Internationale
pour la
Protection
des Alpes

Internationale
Alpenschutz-
kommission

Commissione
Internazionale
per la Protezione
delle Alpi

Mednarodna
komisija za
varstvo Alp

Avstrija
Francija
Italija
Lihtenštajn
Nemčija
Slovenija
Švica

Novo omrežje CIPRE

alpMedia

Drage bralke, dragi bralci!

alpMedia, nova informacijska služba CIPRE, je 15. marca letos začela objavljati tedensko informativno glasilo in postavila novo spletno stran. Gre za projekt ciljnega obveščanja javnosti o Alpah iz zanesljivih virov, ki bo aktualno, hitro, odvijalo se bo na mednarodni ravni in obsegalo najrazličnejše teme.

Uvodnik

Tedenske novice *alpMedie* bodo realno obveščale o vseh pomembnih temah, ki se navezujejo na Alpe, spletna stran pa naj bi postala prava zakladnica informacij o Alpah, kjer boste lahko našli vse članke vseh števil glasila, pa tudi dodatna poročila o posameznih dogodkih, dosjeje, podatke o prireditvah ter strokovni literaturi in še marsikaj. Seveda si boste lahko pri prebiranju spletne strani pomagali z natančnim iskal-

nim orodjem, ki bo določeno informacijo tudi dejansko našlo.

A brez skrbi: z novo službo se CIPRA ne bo spustila na raven politično korektne tiskovne agencije. Tudi v prihodnje bodo naš informativni bilten «CIPRA-Info», kratka sporočila, uradna spletna stran in številne druge publikacije izhodišče za predstavitev mnenj, pogledov, stališč in analiz naše organizacije. In še naprej bomo svoje mnenje povedali brez ovinkarjenja.

Drage bralke, dragi bralci, lahko si predstavljate, da objavljanje tedenskih novic v več jezikih, vzpostavljanje bogate podatkovne banke za spletno stran in urejanje te strani zahteva veliko denarja. CIPRA se zato ob tej priložnosti zahvaljuje švicarskemu Zveznemu uradu za okolje, gozd in krajino (BUWAL), ker je bil pripravljen financirati predhodni projekt, namenjen vzpostavitvi informacijske službe. Sredstva za tekoče poslovanje *alpMedie* pa zelo velikodušno omogoča švicarski sklad MAVa iz Montricherja.

Ob prebiranju tedenskega glasila in deskanju po spletni strani naše nove informacijske službe *alpMedia* vam želim veliko užitek!

Andreas Götz
Direktor CIPRE-International

VSEBINA

- **alpMedia**

4 Novo informacijsko omrežje CIPRE

- **Promet**

6 Ali nove železniške transverzale prek Alp ustvarjajo neizrabljene zmogljivosti?

7 Prometne poti uničujejo alpski ekosistem

Manj tovornjakov na A13!

V Lihtenštajnu zavrnili prometno pobudo

- **Alpska konvencija**

8 Ali se je v Alpski konvenciji začelo premikati?

- **Bela knjiga/
črna lista**

9 Toplarna kot model načrtovanja

Projekt izgradnje smučišča na ledeniku Pitztal

- **Novice**

10 Je alpski proces lahko zgled za druge gorske regije?

Planota Gotesackerplateau v Vorarlbergu
predmet burnih polemik

Izobraževanje in sonaravni turizem

11 V slovo Wilfredu «Alpinusu» Richterju

Raziskava ovrgla teze projekta Predor Alpe

Dnevi alpske kulture v Thusisu

- **Razno**

12 Vloga nevladnih organizacij v gorskih območjih

alpMedia.net – obveščanje, ki ne pozna meja

Novo informacijsko omrežje CIPRE

alpMedia.net, nova informacijska služba CIPRE, je po intenzivnih pripravah začela delovati na svetovnem spletu.

Ur. – Kaj je najpomembnejše v tako pogosto citirani «informatijski dobi»? Zagotovo je to profesionalno obravnavanje prave poplave informacij, in sicer njihovo zbiranje, obdelovanje, oblikovanje in razširjanje, zato je nujno biti vedno v središču dogajanja, se znati hitro odzvati, obenem pa največjo pozornost posvetiti zanesljivim in zaupanja vrednim tokovom informacij ter pri tem ohraniti preglednost.

Za vse to je poskrbela alpMedia.net, spletna stran, na kateri so objavljene informacije o trajnostnem razvoju na naslednjih področjih: prebivalstvo in kultura, prostorski razvoj, gospodarstvo, ozračje in podnebje, tla in geologija, voda, okolje, narava in krajina, kmetijstvo, gozd, turizem in šport, promet, energija in odpadki. Vse te informacije so v prvi vrsti pomembne za alpski prostor, vendar pa zadevajo tudi druga gorska območja v Evropi in drugod po svetu, npr. Pireneje, Karpate, Himalajo, Kavkaz ali Ande.

Večjezično stičišče

Prav v mednarodnem letu gora pomeni informacijska služba idealno izhodišče za čezmejno delovanje na področju trajnostnega razvoja. alpMedia.net je v tem pogledu pomembno stičišče za vse, ki razpolagajo z informacijami in so zainteresirani za to, da se z njimi seznanijo tudi drugi, pa tudi za vse, ki te informacije iščejo. Ciljne skupine alpMedia.net so po eni strani nevladne organizacije, ki delujejo na območju Alp in

drugih gorskih območjih po svetu na vseh področjih delovanja Alpske konvencije. Po drugi strani pa so pripravljene podatki zanimivi in v pomoč tudi za vse, ki opravljajo raziskave o temah, pomembnih za Alpe, pa naj bo to za šolske in visokošolske institucije ali pa za take poklice, kot je, recimo, novinarstvo.

Spletna stran obstaja v štirih jezikovnih različicah: v francoščini, italijanščini, nemščini in slovenščini. Številne informacije so dodatno objavljene tudi v angleščini in so tako na voljo tudi vsem tistim izven alpskega prostora, ki se zanimajo za trajnostni razvoj v gorskih območjih. alpMedia.net ne premaguje samo alpskih meja, temveč tudi meje celin.

Tedenske novice

Eden od bistvenih delov alpMedia.net je glasilo, ki izhaja tedensko. Nanj se je mogoče brezplačno naročiti. Novice so posredovane v kratki obliki, tako da lahko bralec hitro dobi vpogled v vsebino, sicer pa so mu na voljo tudi boljše informacije, ki jih pogostokrat dopolnjujejo ustrezne spletne povezave in slikovno gradivo.

Zbrano znanje pa je dosegljivo tudi «dolgoročno» in ne glede na dnevno aktualnost: vse informacije, ki so bile enkrat objavljene, so vedno dostopne na tej spletni strani. V arhivu lahko tako najdemo tudi novice in obvestila iz posameznih števil tedenskega elektronskega glasila.

Informacije se pojavljajo ne le v obliki novic, temveč tudi kot dosjeji, podatki o prireditvah, publikacije, dokumenti, sezname povezav...

Rubrika «Dosjeji» vsebuje posamezne sklope iz izbranih tematskih področij, pomembnih za Alpe. Dosjeje sestavljajo poročila o določenem dogodku oz. pojavu, posamezni članki in spletne povezave na obravnavano temo. Rubrika «Prireditve» prinašajo v obliki kalendarja aktualno dogajanje na območju Alp, v rubriki «Publikacije» pa so predstavljene zlasti nove izdaje publikacij. Poleg tega je tu še obsežna podatkovna baza o alpski literaturi, naslove o različnih temah pa je mogoče poiskati v iskalniku arhiva. Strokovna literatura, še zlasti velja to za t.i. sivo literaturo, je na ta način postala dostopna širšemu občinstvu, ki sicer na take publikacije težje naleti. Rubrika «Dokumenti» vsebuje vse dokumente, ki so pomembni za alpski prostor in se navezujejo nanj, recimo državne pogodbe, posamezne akte EU, kot so bele in zelene knjige,

Uvodna spletna stran
www.alpmedia.net
s pregledom tem

dokumente, pomembne za posamezno alpsko državo, izvedbene protokole Alpske konvencije itd. Ponudbo informacij dopolnjuje obsežen seznam spletnih povezav.

Z natančno iskalno tehniko po vseh rubrikah je ciljnim skupinam lažje poiskati temo, ki jih zanima. Za uporabnika so odprte tako rekoč vse možnosti: išče lahko po eni ali več vsebinah oziroma po ključnih besedah, prav tako pa se lahko tudi omeji na določeno državo ali regijo. Uporabnik lahko išče določene avtorje, publikacije lahko išče tudi po času njihove izdaje, določeno prireditev po času in kraju.

Dolgoletne izkušnje in vplivno omrežje

CIPRA si z novim projektom prizadeva vzpostaviti stabilno mrežo virov in komunikacijskih kanalov za informacije, ki bodo zajeli celotno območje Alp. V vsaki od alpskih držav te informacije zbirajo posebni «agenti» in jih posredujejo CIPRI.

Za CIPRO je zagotovo velika prednost, da si lahko že pomaga z obstoječo mrežo informacijskih virov in izmenjave informacij, ki je rezultat dolgoletnega dela na tem področju, med drugim tudi prek nacionalnih odborov CIPRE. Tako ni zagotovljeno samo pridobivanje informacij na širšem območju, temveč so te informacije zaradi dolgoletnega sodelovanja tudi kakovostne. In to je pri današnji poplavi informacij zelo koristno.

Projekt alpMedia.net odlikuje njegova internacionalnost, večjezičnost, zasnova, ki presega raven določene teme, in velika količina podatkov. Posebnost storitve je torej v stalnem ažuriranju informacij in njihovem prav tako stalnem arhiviranju, s tem pa tudi v zanesljivosti razpoložljivih podatkov.

Specifične informacije o Alpah, aktualno in hitro – vse to vam sedaj nudi alpMedia.net.

www.alpmedia.net

Finančna sredstva za priprave in prvo leto delovanja informacijske službe *alpMedia.net* je zagotovil švicarski sklad za varstvo narave MAVA iz Montricherja v Švici. S svojim delovanjem sklad MAVA poudarja pomembno mesto, ki ga Alpe zavzemajo kot vir in zbiralnik biotske raznovrstnosti.

Predhodni projekt CIPRE, katerega namen je bila vzpostavitev informacijske službe *alpMedia.net*, je financiral švicarski Zvezni urad za okolje, gozd in krajino (BUWAL) in tako omogočil, da so bila izvedena vsa nujna dela in naloge, ki jih je bilo treba opraviti pred začetkom delovanja tovrstne informacijske službe.

Pomemben instrument alpMedie je tedensko informativno glasilo v štirih jezikih

Kultura brez prebivalcev?

Čeprav je v Alpski konvenciji predvidena tudi izdelava protokola o prebivalstvu in kulturi, so začele pogodbenice razmišljati o politični izjavi in ne pravno zavezujočem dokumentu, italijansko predsedstvo delovne skupine za prebivalstvo in kulturo pa želi ti dve tematski področji obravnavati ločeno. [Več na strani 1](#)

Alemagna vendarle predmet pogovorov

Na zadnji seji Stalnega odbora Alpske konference, ki je potekala 15. in 16. aprila, je Italija izjavila, da bo ratificirala prometni protokol in uresničila samo tiste projekte, predvidene za izgradnjo cestne infrastrukture, ki niso v nasprotju z načeli protokola. Sedaj pa naj bi se Italija začela o prometnem protokolu pogajati znova. [Več na strani 2](#)

Spektakel na ledeniku Rettenbach

Daljnega leta 218 pr. n.št. se je kartažanski vojskovodja Hanibal odpravil s svojimi enotami in sloni iz Španije in prečkal Alpe, da bi premagal Rim. Verjetno bi bil precej začuden, če bi lahko videl, kaj se je prejšnji konec tedna dogajalo na ledeniku Rettenbach v avstrijskem Söldnu [Več na strani 2](#)

Kultura brez prebivalcev?

Čeprav je v Alpski konvenciji predvidena tudi izdelava protokola o prebivalstvu in kulturi, so začele pogodbenice razmišljati o politični izjavi in ne pravno zavezujočem dokumentu, italijansko predsedstvo delovne skupine za prebivalstvo in kulturo pa želi ti dve tematski področji obravnavati ločeno. Na 21. seji Stalnega odbora Alpske konference 15. in 16. aprila v Bolzanu so bile nekatere države bolj naklonjene sprejemu politične izjave, ne pa pripravi protokola. CIPRA vidi v taki odločitvi grobo kršitev temeljnih usmeritev Alpske konvencije, ki je prebivalcem z območja Alp obljubila pravno zavezujoč protokol. 23. in 24. aprila je bilo v italijanskem mestu Sirmione organizirano prvo srečanje delovne skupine za prebivalstvo in kulturo, ki naj bi za 7. alpsko konferenco, ki bo 19. in 20. novembra 2002, pripravilo vmesno poročilo. V delovni skupini Avstrija, Monako in Evropska unija kakor tudi številne organizacije s statusom opazovalk sploh niso sodelovale. Njen predsednik Federico Lotterberger je predstavil delovno gradivo, ki predvideva delitev v dva protokola: tj. na področje „prebivalstva in ozemeljske avtonomije“, za katero se predvideva, da bodo ukrepi imeli vlogo priporočil in ne obveznosti, ter na področje „prebivalstvo in kulturna identiteta“. Nad tem predlogom prisotni predstavniki pogodbenic in CIPRE seveda niso bili navdušeni in so menili, da so s tem zanemarjeni vsi socialnoekološki in –ekonomski vidiki, medtem ko bi se osrednja pozornost omejila na teme, kot so jezikovne manjšine in zgodovinska kulturna krajina. Razumljivo je, da gre pri tem za zagotovo zanimive teme, vendar pa ne morejo biti temelj tako široko zastavljenega protokola, kot ga predvideva okvirna konvencija. Predsedstvo se je zato odločilo, da bo izdelalo vmesno poročilo in ga predložilo na naslednji seji Stalnega odbora Alpske konference. Pogodbenice in opazovalci bodo predsedstvu posredovali svoje poglede in stališča ter oblikovali vsebinske predloge, ki bi lahko prišli v poštev za protokol o prebivalstvu in kulturi.

07/2002
26.4.2002

Vsebina

Kultura brez prebivalcev?....	1
Alemagna vendarle predmet pogovorov.....	2
Tehnične in finančne težave z novimi trasami železniških transverzal na območju Alp.....	2
Izboljšave v notranjem in mednarodnem železniškem prometu v Nemčiji.....	2
Spektakel na ledeniku Rettenbach.....	2
Krasni novi alpski svet v kantonu Valais.....	3
Nova pobuda za trajnost v Vorarlbergu na zemljevidih..	3
Švica: okrepitev prizadevanj za aglomeracije.....	3
O tem in onem.....	4
Popravek.....	4
Prireditve.....	4

alpMedia glasilo. Tedenska informacijska služba CIPRE.

stran 1

Ali nove železniške transverzale prek Alp ustvarjajo neizrabljene zmogljivosti?

Promet tovornih vozil po ozkih alpskih dolinah nezadržno narašča, železniški tovorni promet nazaduje. Ali lahko novi železniški predori to stanje spremenijo?

Odprtje predora pod Rokavskim prelivom je povzročilo, da so se pojavile ideje o načrtovanju gradnje dolgih železniških predorov prav na območju Alp. Bazni predori naj bi skozi gorske verige občutno skrajšali čas vožnje, povečal bi se delež prepeljanega tovora na železnici.

Najbolj je napredoval švicarski projekt AlpTransit. Že vrsto let se vrtalni stroji prebijajo skozi kamnine Lötschberga in Gottharda in kot predvideva uradni načrt, naj bi 34,6 km dolg predor na Lötschbergu odprli za promet leta 2006, 57 km dolg gotthardski predor pa leta 2011. Gradbena dela na Lötschbergu potekajo v skladu z načrti, zdi pa se, da se bo gradnja gotthardskega predora zavlekla za eno ali dve leti.

Gradnjo so spremljali dolgotrajni politični spopadi najprej okrog vprašanja, kje naj poteka trasa. Pozneje se je temu pridružilo še vprašanje financiranja nove železniške transverzale. A vsi boji še vedno niso izbojevani. Tako se prebivalci kantona Uri borijo za premestitev nove železniške linije v višje predele. Predstavniki tovornjakarjev poskušajo preprečiti financiranje javnega prometa.

Prepir, ki se je vnel zaradi poteka idealne trase železniške proge, so v Švici končali s salamonsko rešitvijo: da so lahko upoštevali želje kantonov Valais in Ticino, so se odločili za dve železniški transverzali. Promet bo zato mogoče bolje porazdeliti ter odpraviti ozka grla na železniških priključkih.

Stroški projekta AlpTransit so ocenjeni na približno 10 milijard evrov. Gradnja novih prog se financira večinoma iz takse za težki tovorni promet glede na obremenitve (LSVA). Od januarja 2001 morajo tovornjaki na celotni cestni mreži v Švici plačevati takso, s katero se poravnava tudi del zunanjih stroškov za nesreče, onesnaževanje zraka in hrup.

Prometna politika, ki daje prednost železniškemu prometu, ima v Švici vso podporo prebivalstva. Kar štirikrat so ljudje na referendumu glasovali za železnice: leta 1992 z načelno odločitvijo o izgradnji nove alpske

železniške transverzale (NEAT), leta 1994 s sprejetjem Alpske pobude in leta 1998 s sprejetjem LSVA kakor tudi s predlogom za financiranje javnega prometa.

Če bodo zmogljivosti železnice AlpTransit, ki letno znašajo 60 milijonov ton, tudi v resnici izkoriščene, pa ne bo toliko odvisno od infrastrukture, ampak v veliko večji meri od prometnopolitičnih okvirnih pogojev. Ne samo, da morajo biti cene med železnico in cesto usklajene, potrebna je tudi zanesljiva in privlačna ponudba železnice za celotno prometno verigo v mednarodnem blagovnem prometu. Brez ustreznih programske opreme je tudi najboljša strojna oprema neuporabna.

Okoljske organizacije so projekte o gradnji železnice v Švici sprva sprejele z velikim nezaupanjem. Šele ko je bila preusmeritev tovornega prometa prek Alp na železnico s sprejetjem Alpske pobude brezpogojno zapisana v zvezno ustavo, so se pomisleki zmanjšali. Ostali pa so številni dvomi. Kajti zaenkrat ostaja vsaj tretjina železniških kapacitet v čezalpskem tranzitnem prometu neizkoriščenih. Tako politika in železnice še vedno dolgujejo pojasnilo, kako nameravajo uresničiti preusmeritev tovora s cest na železniške tire.

Andreas Weissen

Predsednik CIPRE-International

Ur. – Združenje Alpska pobuda je predlagalo, da bi preusmeritev prometa težkih tovornih vozil na železnico pospešili z ustanovitvijo **alpske tranzitne borze**. S pomočjo tovrstnega instrumenta tržnega gospodarstva bi lahko vnaprej prodali določeno število voženj tovornih vozil prek Alp, celotna cena, ki bi se oblikovala na ta način in bi obsegala tudi transportne stroške, pa ne bi presejala cene železniškega prevoza.

Prometne poti uničujejo alpski ekosistem

Ur. – Pri gradnji novih predorov se danes ekološki razlogi pogostokrat spreminjajo v opravičilo. Z izravnanjem tras in enakomernimi vzponi v predorih lahko v primerjavi z neenakomernim višinskim potekom vijugastih alpskih cest «prihranimo» kar precej goriva, zmanjšamo količino izpušnih plinov itd. V tej razpravi torej ne gre za ekologijo, v ospredju so konkretni gospodarski interesi.

Vsaka gradnja predora pomeni korenit poseg v naravno ravnovesje gorskega ekosistema. Najbolj je temu izpostavljena gladina hribinske vode. Le takrat, ko na planinah, kjer še gospodarijo, zaradi gradnje predora presahne dotok vode iz izvirov, postane tak poseg za ljudi viden in občuten. Gladina hribinskih vod se vzdolž trase predora pogostokrat zniža vse do dna predora. Kasneje se uredi odvajanje pritekajoče vode, s čimer se prepreči obremenitev predorskega objekta.

Prav tako je treba strokovno odstraniti ogromne količine hribine, ki jo izkopljejo pri gradnji predora.

Manj tovornjakov na A13!

Cesta prek prelaza Sv. Bernardin danes izstopa po obremenjenosti s tranzitnim prometom, zato bi bilo treba nujno sprejeti ustrezne ukrepe, na podlagi katerih bi lahko zgornjo mejo prometa težjih tovornih vozil na švicarski avtocesti A13 srednjeročno omejili, dolgoročno pa zmanjšali. Poleg t.i. omejevalnih ukrepov doziranja in kontrole na Sv. Bernardinu je treba preprečiti izgradnjo druge cevi na Pfänderju in pentlje na avtocesti S18 v Vorarlbergu. Oba projekta bi namreč pomenila povečanje čezalpskega tovornega

V Lihtenštajnu zavrnilo prometno pobudo

Na referendumu so lihtenštajnski volivci s 54,5% zavrnilo t.i. prometno pobudo – predlagani člen ustave je namreč predvideval, da bi uvedli vrednotenje področja prometa na podlagi ekoloških, ekonomskih in socialnih kriterijev ter zaustavili naraščanje tranzitnega prometa. Zavrnitev predloga, za katero so se izrekli volivci, je zamujena priložnost, da bi dosegli trajnostno obravnavanje prometa. Lihtenštajnska vlada predloga ni podprla, kar je obžalovanja vredno

Struktura kamnin pa se med seboj razlikuje. V trdni strukturi gore nudijo skale le malo površine, kjer bi se voda lahko zadržala. A veliki kupi nasutega in nesprjetega materiala nudijo neprimerno večjo površino in omogočajo sicer popolnoma neškodljivim težkim kovinam v kamninah, da se neovirano sproščajo skozi padavinske vode in prodrejo v podtalnico. Ta geogena nevarnost se lahko pojavi na vseh odsekih predora, povrh tega pa zaradi večjega ali manjšega onesnaževanja, ki je posledica uporabe eksploziva pri izkopu (nitrati, nitriti), tudi vpliva na podtalnico na odlagališču materiala.

Pri gradnji večjih predorov je treba v bližini gradbišča poiskati tudi zemljišče, ki je primerno za deponijo. Pogostokrat «žrtvujejo» v ta namen manjše doline ali pa z odpadnim materialom napolnijo kotanje – milijon kubičnih metrov materiala na pet kilometrov dolžine tradicionalno grajenega predora pač potrebuje svoj prostor...

prometa na E43, ki je v Švici identična A13. V odboru «Ustavite tranzitni promet na A13!» se je zato zbralo 33 državljskih gibanj in okoljskih organizacij iz krajev vzdolž A13, da bi se skupaj borili proti načrtovanemu projektu.

Informacije: stefangrass@spin.ch ali <http://www.vcs-gr.ch/netzwerka13/e43.html>

Stefan Grass
Odbor «Ustavite tranzitni promet na A13!»

Alexander Hauri
CIPRA-Lihtenštajn

© Gerhard Hornsteiner

Predor pri Strengnu na arlberški hitri cesti S16 v Avstriji

Druga cev pod Pfänderjem ali povezava na S18 v Vorarlbergu: še več tovornega prometa prek Alp

Ali se je v Alpski konvenciji začelo premikati?

20. novembra naj bi okoljski ministri alpskih držav sprejeli sklep, katero mesto bo postalo sedež stalnega sekretariata Alpske konvencije. Do takrat naj bi večina pogodbenic izvedbene protokole Alpske konvencije že ratificirala.

Ur. – 7. alpska konferenca, na kateri se bodo srečali ministri za okolje vseh alpskih držav in Evropske unije, bo 19. in 20. novembra v Bolzanu v Italiji. Na konferenci bo med drugim sprejet tudi sklep o sedežu stalnega sekretariata. Kandidature so predložila mesta Bolzano (Italija), Grenoble (Francija), Innsbruck (Avstrija), Lugano (Švica) in Maribor (Slovenija), objavljena so na domači spletni strani CIPRE.

V mednarodnem letu gora naj bi vse pogodbenice končno le ratificirale vseh devet doslej pripravljenih izvedbenih protokolov Alpske konvencije z naslednjih področij delovanja: urejanje prostora in trajnostni razvoj, varstvo narave in nega krajine, hribovsko kmetijstvo, gorski gozd, turizem, energija, varstvo tal, promet ter postopek za reševanje sporov.

Pravljica o nadležnem varstvu

Resno nasprotovanje izvedbenim protokolom Alpske konvencije je zaznati samo pri švicarskem gospodarstvu, ki neutrudno razširja pravljico o pretiranih zahtevah po varstvu posameznih področij in steklenem zvonu, ki naj bi ga Alpska konvencija povežnila čez celoten alpski prostor. Lihtenštajski parlament je sklep o ratifikaciji sprejel 18. aprila, v Nemčiji in Avstriji pa lahko to pričakujemo v nekaj mesecih. Avstrija in Nemčija naj bi protokole ratificirali v nekaj mesecih. Sicer pa začnejo protokoli veljati tri mesece po datumu, ko so tri države deponirale svoje listine o ratifikaciji.

Italijanska vlada je 7. februarja sklenila, da bo parlamentu predložila protokole v ratifikacijo, pri čemer časovni načrt ni znan. Slovenija si bo tako kot Monako prizadevala ratifikacijo izpeljati še letos, v Franciji

pa šele po letošnjih predsedniških volitvah, tako da bo v tej državi ratifikacijski postopek trajal dlje časa. Zaradi dolgotrajnega postopka pa bo prav tako minilo precej časa, preden bo protokole ratificirala Evropska unija - predpogoj za to bi seveda bil, da bi se EU spet intenzivneje vključila v alpski proces. Če se to ne bo zgodilo, bodo države članice EU resnično vedno težje uporabljale Alpsko konvencijo kot izhodišče za skupno politiko trajnostnega razvoja v Alpah.

Ali prebivalstvo res nima nobenega vpliva?

CIPRA že vrsto let izraža zahtevo, da se končno pripravi protokol za področje prebivalstva in kulture. Stališča CIPRE o tem so objavljena na njenih spletnih straneh. Na zadnji konferenci okoljskih ministrov, ki je bila oktobra 2000, je bil sprejet samo sklep, da bo ustanovljena delovna skupina, ki bo o temi pripravila osnovna izhodišča. Sedaj pa se v številnih državah nekako nagibajo k temu, da bi namesto protokola pripravili le politično izjavo ministrov za okolje. Tako «omiljenega dokumenta» ne bi bilo potrebno ratificirati v parlamentu in bil bi v celoti pravno nezavezujoč. CIPRA je prepričana, da bi taka odločitev predstavljala nespoštljiv odnos do protokola o prebivalstvu in kulturi, če bi se izkazalo, da to področje res ne bi bilo vredno svojega protokola in če bi ga obravnavali le v formalno nepomembni obliki. Razen tega se Alpska konvencija pripravlja na uvedbo merjenja uresničevanja protokolov s pomočjo kontrolnega mehanizma (compliance). Vendar pa je s takim kontrolnim mehanizmom nemogoče preveriti, kaj je bilo od nezavezujoče politične izjave sploh uresničeno. Zato se namerava CIPRA tudi v prihodnje zavzemati za pripravo protokola o prebivalstvu in kulturi.

Iščemo občino prihodnosti

Ur. – Omrežje občin «Povezanost v Alpah» bo že drugič zapored objavilo natečaj «Iščemo občino prihodnosti!». V okviru natečaja bodo odlikovani projekti, s katerimi si občine prizadevajo uresničiti načela trajnosti, kot jih predvideva Alpska konvencija. Obetajo se tri nagrade v višini 1.500 do 4.000 evrov. Vse podrobnejše informacije so na voljo na spletni strani Omrežja občin www.alpenallianz.org ali pri CIPRI.

Primer za belo knjigo

Toplarna kot model načrtovanja

Pred kratkim je v južnotirolski občini Brunnico pričela z obratovanjem na biomaso toplarna, ki je sicer največja v Evropi. Njena izgradnja je bila zasnovana na osnovi presoje sprejemljivosti načrtovanih posegov v prostor, ki so jo izdelali na Evropski akademiji Bolzano (EURAC).

Ob mrzlih zimskih dnevih se je doslej iz dimnikov v Brunnico vedno kadil gost dim, ki je obležal nizko nad tlemi. Le nekaj sto metrov višje je zaradi toplega višinskega zraka nastal nekakšen neprodušni pokrov. «Ko so se v ozračje primešali še izpušni plini avtomobilov, je bil zrak bolj onesnažen kot v marsikaterem od velikih mest,» se pritožuje župan mesta Brunnico Christian Tschurtschentaler.

Zaradi vsega tega in ker gre za eno prvih italijanskih občin, ki je pristopila k svetovni Zvezi za podnebje, se je mesto pred tremi leti odločilo, da bo v čim večji meri omejilo ogrevanje na nafto in metan ter zgradilo toplarno na biomaso.

Veliko preden je toplarna dobila zeleno luč, so EURAC zadožili za izvedbo obsežne študije o sprejemljivosti načrtovanih posegov v prostor ter presoje vplivov na okolje (PVO). V okviru študije o sprejemljivosti posegov v prostor so bili raziskani tudi gospodarski, socialni in kulturni vplivi projekta. «Projekt regionalnih razsežnosti, kot je gradnja toplarne v Brunnico, vpliva na razvoj poselitve in prometa kakor tudi na regionalno gospodarstvo. Zato projekt seveda ni primeren za vsak kraj,» pojasnjuje Flavio V. Ruffini, sodelavec Evropske akademije. Z vidika PVO so se ugotovljale sprejemljivost gradnje in obratovanja toplarne na najustreznejši lokaciji in iz tega izhajajoče posledice na okolje. Zaradi celovito zasnovanega načrta izgradnje toplarne je bilo mogoče še v času izvajanja projekta odpraviti vse spore, ki so nastali zaradi rabe, ter preprečiti napačno načrtovanje in prekomerne stroške.

Sigrid Hechensteiner
Evropska akademija Bolzano

© EURAC

Biomasa za največjo toplarno v Evropi je izključno iz domače regije

Primer za črno listo

Projekt izgradnje smučišča na ledeniku Pitztal

14. novembra 2001 je tirolski deželni zbor omilil predpise, ki so doslej zahtevali absolutno varstvo ledenikov. V prihodnje naj bi bilo omogočeno obratovanje naprav na območju ledenika, saj bi bilo potemtakem reševanje ljudi z območja naravne nesreče veliko lažje. Posledica je bila razširitev smučišča na območju pitztalskega ledenika v Sv. Leonhardu na Tirolskem, ki je bila načrtovana po nesreči na gorski podzemni železnici v Kaprunu novembra 2000, pri čemer naj bi kriterij varnosti prevladal nad vsemi drugimi kriteriji.

Nepojmljivo je, da pitztalske žičnice sedaj navajajo varnostne razloge kot opravičilo za gradnjo smučarske proge, ki bi se razprostirala od ledenika Mittelbergferner skozi ozko in nevarno dolino Grießtal proti Mittelbergu. Varnega reševanja ljudi z območja ledenika, kot ga zahteva novela tirolskega zakona o varstvu narave, po mnenju strokovnjakov za Alpe na ta način ne bo mogoče zagotoviti.

Poleg vsega navedenega načrtovan spust v dolino pomeni tudi neodgovoren, grob poseg v krajino in to v osrednji tradicionalni dolini, iz katere vodijo vzponi v Ötztalske Alpe do Wildspitze iz severne smeri. Braunschweigovska planinska koč, ki so jo odprli pred sto leti, bi v tem primeru zagotovo postala cilj množičnega obiska. Prav tako bi bil v primeru odobritve tega projekta popolnoma uničen tisti odsek mednarodne planinske transverzale Via alpina na območju Grießtala, ki vodi od Mittelberga prek Braunschweigovske koč proti planinski vasi Vent v dolini Ötztal. Takih posegov se seveda v nobenem primeru ne sme dopustiti v okviru projekta za udejanjanje protokola o turizmu, ki je pod okriljem Alpske konvencije.

V dolini Pitztal obstajajo namreč tudi drugi načini, kako rešiti problem varnosti.

Peter Hasslacher
Avstrijsko planinsko društvo (ÖAV)

© ÖAV, Fachabteilung Raumplanung-Naturschutz

Projekt gradnje smučarske proge z ledenika Pitztal

Je alpski proces lahko zgled za druge gorske regije?

CIPRA-Nemčija bo od 26. do 29. junija 2002 v Berchtesgadnu organizirala mednarodni strokovni simpozij z naslovom «Alpski proces – zgled za druge gorske regije?» in tako v mednarodnem letu gora opozorila na pomen gorskih regij.

Simpozija se bo udeležilo približno 150 gostov, ki bodo prišli pretežno iz alpskega prostora, pa tudi iz azijskih gorskih regij. Pomembnost tega dogodka odraža tudi napovedana udeležba direktorja programa Združenih narodov za okolje (UNEP) Töpferja ter dveh nemških zveznih ministrov Trittina in Künastove. Soorganizatorji simpozija so UNEP, dve nemški zvezni ministrstvi, Bavarsko ministrstvo za okolje in Družba za tehnično sodelovanje (GTZ).

Cilj simpozija bo spodbujanje trajnostnega razvoja v

gorskih območjih izven Alp, konkretna izhodišča za to pa načrtovan sprejem t.i. kavkaške in karpatske konvencije, Listine o gorah na območju osrednje Azije (Central Asian Mountain Charta) ter delovanje ICI-MOD za regijo Hindukuša, Karakoruma in Himalaje.

*Andreas GÜthler,
CIPRA-Nemčija, in Florian Lintzmeyer*

Slovesnost ob 50-letnici CIPRE

V okviru mednarodnega simpozija bodo v četrtek, 27.06.2002, v Kongresnem centru Berchtesgaden proslavili 50-letnico CIPRE z mednarodno kulturno prireditvijo. Ob tej priložnosti bo bavarska deželna vlada priredila sprejem.

© Hans Grabherr

**Ifenske gorske
žičnice na planoti
Gotesackerplateau
poleti ne bodo smele
obratovati**

Planota Gotesackerplateau v Vorarlbergu predmet burnih polemik

Ur. – Ostro nasprotovanje zaščitnikov alpskega sveta, med katerimi je bila zastopana tudi CIPRA-Avstrija, nadaljnemu urejanju cestnih povezav do planote Gotesackerplateau v Vorarlbergu, najbolj znanega kraškega območja v Vzhodnih Alpah, je ta izredno občutljivi naravni dragulj obvarovalo pred najhujšim. Več kot dve leti je trajalo prerekanje okrog vprašanja, ali bo ifenska gorska žičnica obratovala v poletnem času do gorske postaje ali ne. Lastnik žičnice je namreč načrtoval povečanje prevoznih zmogljivosti žičnice z 2400 na 5700 oseb v eni uri v zimskem času, to pa bi uresničil tudi z gradnjo nove štirisedežnice in

nihalke. Okrajno glavarstvo v Bregenzu je izdalo dovoljenje za obratovanje, ni pa dovolilo obratovanja drugega odseka žičnice v poletnem času v Hirschegg. Proti kršitvi naravovarstvenih certifikatov so protestirale številne NVO kakor tudi CIPRA-Avstrija, ki se je v posebnem sklepu, sprejetem na letnem zboru, izrekla proti nadaljnemu urejanju cestnih povezav do planote Gotesackerplateau, še zlasti proti obratovanju drugega odseka ifenskih žičnic poleti. Po pritožbi lastnika žičnice je zvezna dežela Vorarlberg vsaj za to sezono dokončno zavrnila obratovanje žičniških naprav poleti.

Izobraževanje in sonaravni turizem

FORUM za okoljsko izobraževanje organizira skupaj z dunajskim Inštitutom za integrativni turizem in raziskovanje prostega časa (IITF) ter CIPRO-Nemčija praktični izobraževalni seminar, katerega cilj je povezava okoljskega izobraževanja z ekološkim turizmom.

Seminar bo potekal v treh modulih, na katerih se bodo lahko udeleženci seznanili z različnimi tematskimi področji, ki bodo segala od osnov okoljskega izobraževanja in ekološkega turizma prek razvoja ponudbe v določenih regijah pa vse do trženja, možnosti povezovanja in ovrednotenja za izboljšanje ponudbe, in poskusili ugotoviti, kakšne so možnosti takega povezovanja.

Vsi trije moduli bodo potekali junija, septembra in decembra letos v Salzburgu, na Koroškem in Bavarskem. Ciljna skupina so vsi, ki delujejo v turistični dejavnosti ali pa na področju okoljske vzgoje in izobraževanja. Konferenčni jezik bo nemščina. Kotizacija za posamezen modul znaša 60 evrov. Prednost bodo imeli tisti, ki se bodo udeležili vseh treh modulov.

Podrobnejše informacije si lahko preberete na spletni strani:
www.umweltbildung.at/projekte/ökotourismus.

Wolfgang Kubutsch, CIPRA-Nemčija

V slovo Wilfredu «Alpinusu» Richterju

9.1.2002 nas je po hudi bolezni zapustil Wilfred Alpinus Richter, rojen 31. julija 1945 v okolici Erfurta v Nemčiji. Po več kot poldrugo leto trajajočem boju s kruto boleznijo, ki ga je na koncu premagala, je mirno zaspal.

Wilfred Alpinus Richter je bil pravi borec za Alpe. Že na začetku devetdesetih je kot eden prvih spoznal, kako pomembno je stalno čezmejno informacijsko povezovanje vseh, ki delujejo na območju Alp in zanj. Ustanovil je Medijsko alpsko mrežo, ki je strokovna informacijska služba na področju alpske politike, svoje delo pri evropskem radiu za ljudsko glasbo Radio Eviva iz Züricha pa izkoristil za osnovanje alpskega magazina z obvestili, intervjuji in komentarji, ki so se nanašali na celotne Alpe. Od 1. septembra 1994 naprej je vsak dan, brez premora, pripravljaj besedila

za rubriko «Alpe – aktualne novice, ki jih lahko vsak dan preberete na televiziji» v teletekstu televizijskega programa 3SAT. Še posebej ponosen je bil na tedenske elektronske novice o Alpah, ki jih je razposlal na več kot 1000 e-naslovov in s tem uspel uresničiti svoje sanje iz mladosti. Leta 2001 je v svetovnem spletu začel izdajati prvi alpski dnevnik – ta projekt, ki ga je opravljal najprej poleg svojega poklicnega dela, kasneje pa se je z njim boril proti svoji bolezni, je bil njegov ponos. Wilfredova beseda je znala biti ostra, prizanašal ni ne politikom ne naravovarstvenikom, ljudi je znal predramiti, prijatelje Alp pa zblížati.

Wilfred Richter je bil idealist, ki se je vse življenje boril, da bi Alpe priznali kot poseben življenjski prostor.

Peter Hasslacher, Avstrijsko planinsko društvo
Fritz Gurgiser, Transitforum Austria-Tirol

© Isabelle Krainer

**Wilfried «Alpinus»
Richter**

Raziskava ovrgla teze projekta Predor Alpe

Leta 1990 je bila izvedba projekta za izgradnjo nove čezalpske transversale na relaciji Lyon – Torino uvrščena tudi v dokument «Vodilna shema evropskega omrežja hitrih prog» in tako postala del večjih infrastrukturnih projektov evropskega pomena. Potem ko je bila za Predor Alpe naročena cela vrsta študij izvedljivosti, je Italija lani jeseni progno za visoke hitrosti na relaciji Lyon – Torino – Trst uvrstila na svoj seznam «prednostnih gradbenih načrtov». Pred kratkim je italijanski predsednik vlade Berlusconi šel celo tako daleč, da je spregovoril o bližajočem se začetku gradnje.

Projekt je bil v začetni fazi predstavljen kot projekt za izgradnjo hitre proge, a se je sčasoma začel spreminjati v progno velikih zmogljivosti, ki naj bi bila grajena predvsem za tovorni promet, kar seveda ne vzdrži kritičnega preverjanja! Sprejete so bile številne odločitve, pri čemer je bilo neposredno prizadeto pre-

bivalstvo doline Val Susa odrinjeno, pa čeprav bo zaradi projekta dokončno uničena kakovost življenja v dolini, skozi katero se že danes vijejo avtocesta, dve magistralni cesti in železniška proga. Gorska skupnost Bassa Valle Susa je tudi sama naročila izvedbo nove študije o projektu Predor Alpe in učinkih, ki jih bo čezalpski tovorni promet imel za regijo. Iz raziskave jasno izhaja, da izgradnjo nove proge, ki je povezana z zelo visokimi stroški, z okoljskega vidika ni mogoče opravičevati s posodobitvijo in izboljšavami obstoječe železniške proge. Kot popolnoma nerealne so se poleg tega izkazale vse obljube o tem, da naj bi potniški vlaki potrebovali od Torina do Pariza samo tri ure, medtem ko bo povprečna hitrost tovornih vlakov na novi progi komajda še sprejemljivih 60 km/h.

www.legambientevalsusait

Francesco Pastorelli, CIPRA-Italija

Dnevi alpske kulture v Thusisu

Ur. - Od 2. do 9. junija 2002 bodo v švicarskem kraju Thusis potekali že 9. dnevi alpske kulture. Letošnja tema se glasi: «Tu in tam. Življenje v gorah našega sveta». Ker je letošnje leto mednarodno leto gora, naj bi se tokrat ozrli prek alpskega prostora.

Ključne teme:

– Gorska ljudstva sveta – srečanja s kulturami za preživetje. Sodelujejo gostje iz različnih gorskih

območij, med drugim iz ladinskih Dolomitov, Kirgizistana, Tadžikistana in Bangladeša.

– Literarno srečanje na vrhu – literarni večeri in pogovori o gorah iz različnih koncev sveta.

– Dokumentarni in igrani filmi o gorah, nekateri od njih prvič predvajani v Švici

Podroben program si lahko ogledate na spletni strani www.thesis.ch/kulturtag.

Informacije: akt@bluewin.ch

Letna strokovna konferenca CIPRE: 12.– 14. september 2002 v Schaanu (Lihtenštajn)

Vloga nevladnih organizacij v gorskih območjih

Letošnja konferenca bo posvečena vlogi nevladnih organizacij. Mednarodno leto gora in 50-letnica CIPRE ponujata priložnost, da bomo osrednjo pozornost namenili goram in nevladnim organizacijam.

Raznovrstnost, vloge, akterji

Na letni strokovni konferenci 2002 bo predstavljen del raznovrstnega delovanja nevladnih organizacij in njihova vloga, predstavniki si bodo lahko izmenjali informacije o posameznih vsebinah na širši ravni, vzpostavljena naj bi bila nova omrežja in povezave. Prav tako naj bi razpravljali o vprašanju legitimnosti, uspešnosti in obstoječih omejitvah pri delovanju nevladnih organizacij.

Nevladne organizacije in njihove dejavnosti javnost danes zelo različno sprejema in ocenjuje, odvisno pač od «zornega kota». To dejstvo bo upoštevano tudi na konferenci, kjer bodo zunanji predavatelji najprej podali širši pregled nad delovanjem nevladnih organizacij. Svoj pogled bodo predstavili tudi posamezni aktivisti, ki imajo v NVO vodilne funkcije. O svojem

delu, uspehih in priložnostih bodo spregovorili tudi vsi tisti, ki javnosti vsak dan posredujejo ideje in stališča ter jih tako razširjajo.

Odprtost navzven kot osnova za delovanje

Pogled bo segel prek Alp in tako bodo na konferenci sodelovali tudi akterji iz nealpskih držav, ki bodo predstavili svoje delo in pokazali, kako pri njih delujejo domače NVO. Odprtost bo značilna tudi za obliko: za petek popoldne je namreč predvidena oblika druženja «open space», ki bo omogočila izmenjavo informacij med predstavniki nevladnih organizacij v profesionalnem in sproščenem vzdušju. Predstavniki različnih organizacij bodo v manjših skupinah predstavili področja in način delovanja svojih NVO ter si odkrito izmenjali poglede in izkušnje na svoje delo tudi z obiskovalci konference, ki bodo tako lahko tudi sami imeli priložnost aktivno oblikovati program.

Alexander Hauri, CIPRA-Lihtenštajn

Tudi gibanje **Ogenj v Alpah 2002** je v znamenju mednarodnega leta gora: kot ognjen simbol za ohranitev naravne in kulturne dediščine bodo v noči s sobote, 10. 8. 2002, na nedeljo, 11. 8. 2002, na celotnem območju Alp od Dunaja do Nice ponovno zagoreli številni kresovi. Dodatne informacije in prijave na spletnem naslovu: www.feuerindenalpen.org

Sklad Aage V. Jensen Charity Foundation iz Vaduza (FL) je finančno podpril izid te številke biltena CIPRA-Info.

AZB FL-9494 Schaan / P. / Journal
1/01

Adressberichtigungen nach Anl. Nr. 552 melden.	
Zutreffendes durchkreuzen – Marquer de qui convient Porne ana crocatis secundum il caso	
Weggezogen: Wohnsitzliche abgelaufen Pässi der rööspedition expiré Taslocało Termine di rispeditzione scaduto	Uff bekannt ungenügend Adresse Indirizzo insufficiente
Nicht abgehoht Nicht mel. Scritto ritirato	Annahme verweigert Nicht mel. Resapito
	Gestorben Decedde Deceduto

KOLOFON

Obvestila CIPRE
izhajajo 4-krat letno

Kolofon Obvestila CIPRE – izhajajo 4-krat letno – Uredništvo (Ur.): Andreas Götz, Michel Revaz, Elke Haubner-Köll, Aurelia Ullrich, Gerhard Hornsteiner – CIPRA-International – drugi avtorji: Andreas Weissen, Stefan Grass, Alexander Hauri, Sigrid Hechensteiner, Peter Hasslacher, Andreas Gütler, Florian Lintzmeyer, Wolfgang Kubutsch, Fritz Gurgiser, Francesco Pastorelli – Prevodi: Christine Breuss, Carlo Gubetti, Nataša Leskovic-Uršič – Pri ponatisu zaželjena navedba vira – Natisnjeno na recikliran papir – Nemška, francoska, italijanska in slovenska izdaja – Celotna naklada: 12.400 – Tisk: Gutenberg AG, Schaan/Liechtenstein.

CIPRA-International, Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan
tel.: 00423 237 40 30, faks: 00423 237 40 31, cipra@cipra.org, spletna stran: www.cipra.org

Nacionalni odbori:

CIPRA-Avstrija, Alserstrasse 21/1/5, A-1080 Wien
tel.: 0043 1 40 113 36, faks: 0043 1 40 113 50, cipra@umweltdachverband.at,
www.umweltdachverband.at/cipra

CIPRA-Francija, 36, rue Nicolas Churier, F-38000 Grenoble
Tel.: 0033 476 48 17 46, Fax: 0033 476 48 17 46, cipra-france@wanadoo.fr

CIPRA-Italija, c/o Pro Natura Torino, via Pastrengo 20, I-10128 Torino
tel.: 0039 011 54 86 26, faks: 0039 011 534 120, cipra@arpnet.it

CIPRA-Lihtenštajn, c/o LGU, Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan
tel.: 00423 232 52 62, faks: 00423 237 40 31, lgu.lgu.li, www.lgu.li

CIPRA-Nemcija, Heinrichgasse 8, D-87435 Kempten/Allgäu
Tel.: 0049 831 52 09 501, Fax: 0049 831 18 024, info@cipra.de, www.cipra.de

CIPRA-Slovenija, Večna pot 2, SI-1000 Ljubljana
tel.: 00386 1 200 78 00 (int. 209), cipra@gozdis.si, www.zrc-sazu.si/cipra/

NOVO! CIPRA-Svica, Hohlstrasse 489, CH-8048 Zürich
tel.: 0041 1 431 27 30, faks: 0041 1 430 19 33, cipra@cipra.ch

Regionalni odbor:

CIPRA- Juzna Tirolska, c/o Dachv. f. Natur- u. Umweltschutz, Kornpl. 10, I-39100 Bozen
tel.: 0039 0471 97 37 00, faks: 0039 0471 97 67 55, info@umwelt.bz.it, www.umwelt.bz.it

Podporni član:

Nederlandse Milieu Groep Alpen (NMGA), Keucheniusshof 15, NL-5631, NG Eindhoven
tel.: 0031 40 281 47 84, nmga@bergsport.com, www.nmga.bergsport.com